

**ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
ФАКУЛЬТЕТ КУЛЬТУРОЛОГІЇ
Кафедра культурології**

Кваліфікаційна робота

на здобуття ступеня магістра

на тему:

Елітарний модний одяг України та Франції ХХ століття. Компаративістський
аналіз

Виконала:

студентка магістратури
денної форми навчання
Вінокурова Є. В.
галузь знань 03– Гуманітарні науки
спеціальність 034– Культурологія

Керівник:

доктор історичних наук,
професор Шейко В. М.

Рецензент:

Доцент кафедри «Дизайн тканин та одягу»
Харківської державної академії дизайну і мистецтв,
кандидат мистецтвознавства
М.В.Панова

Харків – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОДИ НА ЕЛІТАРНИЙ ОДЯГ УКРАЇНИ ХХ СТОЛІТТЯ	6
1.1. Історіографія та джерела дослідження.....	6
1.2. Теоретико-методологічна база.....	8
Висновок до розділу	19
РОЗДІЛ 2. ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИЙ КОНТЕКСТ ДИНАМІКИ МОДНОЇ ІНДУСТРІЇ ФРАНЦІЇ ТА УКРАЇНИ У ХХ СТ.	20
2.1 Феномен моди в просторі французької та української культур ХХ ст.	20
2.2 Трансформація поняття моди в Україні та Франції	34
Висновок до розділу.....	66
РОЗДІЛ 3. ІНВАЗІЇ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОДИ В ЕЛІТАРНИЙ ОДЯГ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ.....	67
3.1 Розвиток українського елітарного одягу під впливом французької модних тенденцій.....	67
3.2 Компаративістський аналіз характерних елітарних ознак української та французької моди.....	70
Висновок до розділу.....	76
ВИСНОВКИ.....	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	80
ДОДАТКИ.....	92

ВСТУП

Обґрунтування вибору теми дослідження. Мода, як соціальне явище потребує комплексного дослідження в контексті різних наукових галузей: філософії, історії, економіки, психології, соціології. Але саме культурологічне її вивчення може привести до найбільш адекватного опису та пояснення. Це пов'язано з тим, що для процесів поширення та зміни модних тенденцій характерні, передовсім, ціннісні відношення людей до речей та до інших людей і пов'язаний з цими стосунками розподіл людей на групи. У процесі дослідження культуролог може виявити факти ціннісної динаміки та стратифікації, оскільки мода пов'язана з повсякденними проявами цінностей у житті людей.

Нині існує значна кількість робіт, присвячених різним аспектам існування моди. Але досі немає узагальнюючої праці, в якій би характеризувався вплив модних тенденцій у законодавиці мод — Франції на елітарний модний одяг на українських землях. Головною причиною цього явища є брак джерельної бази. Загальнодоступною є інформація про французьку моду, а дані про історію української моди, доступні для компаративістського аналізу обмежені. Тобто дана робота представляє новий напрямок досліджень у межах української соціо-гуманітаристики в цілому та культурології зокрема.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами й темами. Магістерське наукове дослідження виконано на кафедрі культурології відповідно до плану наукових досліджень і плану кафедри Харківської державної академії культури на 2018–2019 рр.

Мета: виявлення та пояснення особливостей відображення французьких модних тенденцій у одязі еліти, що мешкала на землях сучасної України впродовж ХХ століття.

Завдання:

1) на основі мистецтвознавчих і культурологічних публікацій висвітлити теоретико-методологічні основи та соціорегулятивні особливості моди;

2) охарактеризувати методики й інструментарій дослідження тенденцій у моді, виражених в одязі еліти України ХХ століття;

3) проаналізувати трансформаційні процеси в моді, як об'єкт соціокультурного дослідження;

4) з'ясувати функціональний вплив французької моди на елітарний одяг мешканців сучасних українських земель;

5) емпірично обґрунтувати зв'язок у використанні модного одягу з французькими акцентами українською елітою та реалій політичної ситуації.

Об'єкт дослідження: мода як соціокультурний феномен та зміни в ній, що відображають структурні зміни суспільства в цілому.

Предмет дослідження: інвазії французької моди в українському елітарному одязі.

Методи дослідження. Відповідно до мети і завдань, методологічною базою дослідження став міждисциплінарний підхід, що полягає в з'єднанні культурологічного, мистецтвознавчого та історичного підходів. Теоретичну базу дослідження складають культурологічні та філософські наукові праці, що стосуються різних аспектів моди в змінному соціокультурному просторі. Теоретичні та методологічні основи компаративістського дослідження явищ високої моди в Україні та Франції становлять фундаментальні роботи авторів, котрі сформулювали базові поняття теорії й історії культури. Зокрема, філософські й естетичні праці Ж. Бодрійяра [31], Т. Веблена [45], Г. Блумера [24–26], Г. Зіммеля [101–103], В. Зомбарта [105–107], Х. Ортеги-і-Гассета [178–179], Ж. Ліповецькі [151–152], Ю. М. Лотмана [155–157], В. І. Толстих [215–216] та праці з теорії й історії моди в костюмі Є. Я. Басіна [18], Є. В. Кіреевої [130–131], Р. Барта [16–17], мистецтвознавчі дослідження І. А. Андреевої [6–8], А. Б. Гофмана [61–65], М. И. Кілошенко [125–129], Л. В. Петрова [182] та інших.

Методологічною домінантою обрано культурологічний підхід, внаслідок застосування якого можна охарактеризувати головні сутнісні ознаки феномену моди, визначити принципи змін, роль у детермінації людської життєдіяльності в умовах досить інтенсивних трансформацій стереотипів свідомості та поведінки в житті населення України впродовж ХХ століття.

Під час аналізу досліджуваних явищ застосовується порівняльно-історичний метод, а для вивчення ціннісної структури індивідуальної дії – метод пояснення. При дослідженні образної еволюції елітарного модного одягу використовувався проблемно-хронологічний і ретроспективний методи, при вивченні стильової еволюції – хронологічний, при аналізі творчості модельєрів – історико-порівняльний і біографічний.

Наукова новизна: Вперше подано узагальнюючу характеристику впливу французької моди на елітарний одяг мешканців сучасних українських земель, емпірично обґрунтовано зв'язок між використанням модного одягу з французькими акцентами українською елітою та реаліями політичної ситуації. Набуло подальшого розвитку вивчення моди на теренах України, як соціокультурного явища.

Практичне значення дослідження. Результати дослідження можуть бути використані в науковій, творчій та педагогічній діяльності викладачів і магістрів профільних навчальних установ, у тому числі при написанні наукових досліджень, присвячених феномену моди та під час розробки програм, методичних рекомендацій, навчальних посібників, підручників, конспектів лекцій з таких дисциплін як «Історія української культури».

Структура роботи зумовлена її метою та завданнями. Дослідження складається зі вступу, трьох розділів, списку використаних джерел (133 найменування). Загальний обсяг роботи становить 101 сторінки, основний обсяг роботи становить 91 сторінку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адорно Т. Эстетическая теория. Москва: Республика, 2001. 527 с.
2. Алатов М. В. Социальная значимость костюма. Швейная промышленность. 1931. № 9. С. 9–15.
3. Андреева И. А. Мода и культура одежды. Москва: Знание, 1987. 64 с.
4. Андреева Р. П. Энциклопедия моды. Санкт-Петербург: Литера, 1997. 251с.
5. Антология исследований культуры / под. ред. С. И. Васильева. Том 1: Интерпретация культуры. Санкт-Петербург: Университетская книга, 1997. 302 с.
6. Аршавская В. Т., Щербакова Н. В. Мода, вкус, красота. Москва: Академия моды, 1996. 222 с.
7. Бабенко Н. Б. Мода як об'єкт соціокультурних досліджень. Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури. – 2010. – Вип. 24. – С. 256-265.
8. Бает М. В. Женский костюм Россия 1914 – 1917 гг. Сценическая техника и технология. 1985. № 6. С. 20 – 26.
9. Балдано И. Ц. Мода XX века: энциклопедия. Москва: ОЛМА-пресс, 2002. 399 с.
10. Барт Р. Мифологии. Москва: Из-во им. Сабашниковых, 2000. 452 с.
11. Барт Р. Система Моды. Статьи по семиотике культуры / пер. с фр., вступ. ст. и сост. С. Н. Зенкин. Москва: Изд-во им. Сабашниковых, 2003. 512 с.
12. Басин Е. Я., Краснов В. М. «Гордиев узел» моды. Мода: за и против / под ред. В. И. Толстых. Москва, 1973. С. 40 – 77.
13. Бахтин М. М. К философии поступка. Собрание сочинений в 7 томах. Москва: Русские словари, 2003. Т. 1. Философская эстетика 1920-х годов. 960 с.
14. Бахтин М. М. Проблемы творчества Достоевского. Киев: Next, 1994. 294 с.

- 15.Блейз А. И. История в костюмах. Москва: Олма-Пресс, 2001. 288 с.
- 16.Блумер Г. Коллективное поведение. Американская социологическая мысль: тексты / под ред. В.И. Добренькова. Москва: б.и., 1994. С. 168 – 215.
- 17.Блумер Г. Мода. Москва: Госиздат, 1968. Т. 5. 412 с.
- 18.Блумер Г. Мода: от классовой дифференциации к коллективному отбору. Социальные и гуманитарные науки. Отечественная и зарубежная литература. Сер. 11. Социология. 2008. № 2. С. 134 – 135.
- 19.Бобринская Е. Футуризм и кубизм. Москва: Искусство, 2000. 222 с.
- 20.Богатырев П. Г. Традиция и импровизация в народном творчестве. Москва: Наука, 1964. 544 с.
- 21.Бодрийяр Ж. Символический обмен и смерть. Москва: Добросвет, 2000. 387 с.
- 22.Бодрийяр Ж. Система вещей. Москва: Рудомино, 2001. 218 с.
- 23.Болдано И. Ц. Мода XX века. Москва: Олма-Пресс, 2002. 558 с.
- 24.Брун В., Тильке М. История костюма. Москва: Искусство, 2006. 462 с.
- 25.Васильев А. Краса в изгнании. Москва: Слово, 1998. 400 с.
- 26.Васильев А. А. Русская мода. 150 лет в фотографиях. Москва: Слово, 2007. 448 с.
- 27.Васильев А. А. Этюды о моде и стиле. Москва: Альпина нон-фикшн, 2007. 560 с.
- 28.Веблен Т. Теория праздного класса / пер. с англ., вступ. ст. С. Г. Сорокина; ред. В. В. Мотылева. Москва: Прогресс, 1984. 367 с.
- 29.Вейс Г. История культуры: Костюм. Украшения. Предметы быта. Вооружение. Храмы и жилища. Обычай и нравы. Москва: Изд-во ЭКСМО, 2002. 960 с.
- 30.Визуальная антропология: режимы видимости при социализме / под редакцией Е. Р. Ярской-Смирновой, П. В. Романова (Библиотека Журнала исследований социальной политики). Москва: Вариант, ЦСПГИ, 2009. 448 с.

31. Гаман О. В. Модернизация и культурная традиция. Модернизация и национальная культура. Москва: Эксмо, 1995. 286 с.
32. Гардман Ю. С. 1001 путь к моде, стилю, элегантности. Москва: РИПОЛ классик, 2001. 352 с.
33. Гидденс Э. Ускользающий мир: как глобализация меняет нашу жизнь. Москва: Весь мир, 2004. 289 с.
34. Гидель А. Коко Шанель, или Маленькое черное платье. Москва: ЭКСМО-Пресс, 2002. 448 с.
35. Глушко Ю. С. Основні тенденції розвитку моди Радянської України 20-30-х рр. ХХ ст. Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. 2016. Вип. 45(1). С. 207 – 211.
36. Горбачева Л. М. Костюм ХХ века: От Поля Пуаре до Эммануэля Унгаро. Москва: Изд-во ГИТИС, 1996. 120 с.
37. Гофман А. Б. Классическое и современное: Этюды по истории и теории социологии. Москва: Наука, 2003. 322 с.
38. Гофман А. Б. Мода и люди. Новая теория моды и модного поведения. Москва: Агентство «Издательский сервис», Изд-во «ГНОМ и Д», 2000. 232 с.
39. Гофман А. Б. Мода и обычай. Рубеж: Альманах социальных исследований. Вып. 3. Москва, 1992. С. 123 – 142.
40. Гофман А. Б. Мода и социальные группы. Труды ВНИИ техн. эстетики. Москва, 1988. Вып. 54. С. 67 – 80.
41. Гофман Л. Б. Мода и люди. Новая теория моды и модного поведения. Санкт-Петербург: Питер, 2004. 208 с.
42. Гумбрехт Х. У. Три загадки моды. Теория моды. Одежда. Тело. Культура. 2006. №1. С. 55 – 60.
43. Гуревич П. С. Культурная идентификация. Культурология. Москва: Гардарики, 2000. 401 с.
44. Демшина А. Ю. Мода в контексте визуальной культуры: вторая половина ХХ – начало ХХІ вв. Москва: Астерион, 2013. 170 с.

45. Демшина А. Ю. Мода: реабилитация эстетики или продвижение образов. Мода в контексте культуры. Санкт-Петербург: СПбГУКИ, 2007. Вып. 2. С. 22 – 27.
46. Дергунова Л. А. Мода как социальная технология. Шахты: РГУЭС, 2004. 174 с.
47. Дудникова Г. П. История костюма. Ростов на Дону: Феникс, 2003. 448с.
48. Ермилова В. В., Ермилова Д. Ю. Моделирование и художественное оформление одежды. Москва: Академия, 2006. 184 с.
49. Ермилова Д. Ю. История Домов моды. Москва: Издательский центр «Академия», 2003. 288 с.
50. Ефремова Л. К. О культуре одежды. Москва: Искусство, 1960. 62 с.
51. Жилина Л. Н., Фролова Н. Т. Проблема потребления и воспитания личности. Москва: МГТА, 1969. 131 с.
52. Жученкова С. Н. Формирование эталона модного костюма. Москва: МГТА, 1993. 58 с.
53. Зайцев В. М. Такая изменчивая мода / лит.запись А. Васильева. Москва: Молодая гвардия, 1983. 206 с.
54. Захаржевская Р. В. История костюма: От античности до современности. Москва: Изд-во Рипол классик, 2005. 288 с.
55. Захарченко М. В. Традиция в истории: опыт типологической интерпретации. Санкт-Петербург: СПбГУПМ, 2002. 356 с.
56. Зелинг Ш. Мода. Век модельеров. 1900–1999. Москва: Коенemann, 2000. 656 с.
57. Зиммель Г. Мода. Избранное: в 2 т. Москва: Юрист, 1996. Т. 2: Лики культуры, 1996. 324 с.
58. Зиммель Г. Психология моды. Научное обозрение. 1901. №1. С. 45– 53.
59. Зиммель Г. Психология моды. Научное обозрение. 1901. № 5. С. 23–27.
60. Зиновьев А. К понятию моды. Декоративное искусство, 1971. №8. С. 54 – 62.

61. Зомбарт В. Народное хозяйство и мода. Санкт-Петербург: б.и., 1904. 28с.
62. Зомбарт В. Народное хозяйство и мода. Избранные работы Москва: Издательский дом «Территория будущего», 2005. 343 с.
63. Зомбарт В. Современный капитализм. Ленинград: Путь к знанию, 1924. 480 с.
64. Иллюстрированная энциклопедия моды / пер. И. Л. Ильинской, А. А. Лосевой. Прага: Изд-во Артия, 1966. 478 с.
65. Иллюстрированная энциклопедия моды. Прага: Артрия, 2007. 548с.
66. Ильин В. П. Мода как социальная норма. Социология потребления. Санкт-Петербург, 2001. С. 25 – 39.
67. Каминская Н. М. История костюма. Москва: Легкая индустрия, 1996. 295 с.
68. Камю А. Человек бунтующий. Сочинения. Т. 3. Харьков: Фолио, 1998. 543 с.
69. Кассен-Скотт Д. Иллюстрированная энциклопедия костюма и моды. Москва: Эксмо Пресс, 2002. 258 с.
70. Касьян Л. Е. Стан та перспективи розвитку легкої промисловості України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Випуск 6. Частина 1. 2016. С. 147 – 150.
71. Кибалова Л., Гербенова О., Ламарова М. Иллюстрированная энциклопедия моды. Прага: Артия, 1988. 608 с.
72. Килошенко М. И., Сафронова И. Н. Выражение «Я-концепции» личности в одежде молодых. Молодёжная политика XXI века: стратегия выбора: материалы конф. Санкт-Петербург: СПГУТД, 1999. С. 58 – 60.
73. Килошенко М. И. Дизайн одежды как результат творческого воображения. Дизайн в России: Проблемы теории и практики. Санкт-Петербург: СПГУТд, 1998. 133 с.

74. Килошенко М. И. Индустрия моды: Проблемы психологического анализа деятельности специалистов. Санкт-Петербург: Изд-во СПбГУ, 1999. 106 с.
75. Килошенко М. И. Психология моды: теоретический и прикладной аспекты. Санкт-Петербург: СПГУТ, 2001. 192 с.
76. Киреева Е. В. История костюма. Европейский костюм от античности до XX века. Москва: Искусство, 1976. 127 с.
77. Козлова Т. В. История современного костюма. Москва: Легкая индустрия, 1977. 46 с.
78. Козлова Т. В. Художественное проектирование костюма. Москва: Легкая индустрия, 1982. 144 с.
79. Козлова Т. В., Ильичева Е. В. Стиль в костюме XX века. Москва: МГТУ им А. Н. Косыгина, 2003. 160 с.
80. Комиссаржевский Ф. Ф. История костюма. Минск: Современный литератор, 2006. 336 с.
81. Коровицкий О. О., Тканко З. О. Моделювання костюма в Україні XX століття. Львів: Брати Сиротинські, 2000. 96 с.
82. Короткова М. В. Культура повседневности: история костюма. Москва: ВЛАДОС, 2002. 300 с.
83. Которн Н. История моды XX в. Москва: Тривиум, 1996. 177 с.
84. Коршунова Т. Т. Костюм в России. Москва: Художник РСФСР, 1979. 284 с.
85. Которн Н. История моды в XX веке / пер. с англ. Л. Кныш. Москва: Тривиум; Эгмонт Россия ЛТД, 1998. 176 с.
86. Кротова Т. Ф. Класичний костюм в європейській моді XIX – початку XXI століття: еволюція форм і художньо-стильові особливості: автореф. дис. доктора мистецтвознавства: 17.00.06 / Тетяна Кротова; Львів. нац. акад. мистецтв. Львів, 2015. 31 с.
87. Лабурицева О. І. Маркетинг і розвиток підприємництва в легкій промисловості України. Київ: КНУТД, 2008. 364 с.

- 88.Лагода О. М. Мода в дизайні одягу: теорія та практика: Навчальний посібник/ Черкаси: ЧДТУ, 2010. 247 с.
- 89.Легенький Ю. Г. Философия моды XX столетия. Київ: КНУКиИ, 2003. 300 с.
- 90.Липовецки Ж. Эра пустоты. Эссе о современном индивидуализме. Санкт-Петербург: «Владимир Даль», 2001. 331 с.
- 91.Липовецкий Ж. Империя эфемерного: мода и ее судьба в современном обществе. Москва: Новое литературное обозрение, 2012. 335с.
- 92.Лифшиц М. А. Искусство и современный мир. Москва: Изобразительное искусство, 1978. 320 с.
- 93.Лотман Ю. М. Внутри мыслящих миров. Москва: из-во «Языки русской культуры», 1999. 300 с.
- 94.Лотман Ю. М. Культура и взрыв. Москва: Пргресс-Гнозис, 1992. 704 с.
- 95.Лотман Ю. М. О двух моделях коммуникации в системе культуры. Труды по знаковым системам. Вып. VI. Уч. зап. Тарт. ун-та. Вып. 308. Тарту, 1973. 704 с.
- 96.Лотман Ю. М. Семиосфера: культура и взрыв. Внутри мыслящих миров: статьи. Исследования. Заметки (1968 – 1992). Санкт-Петербург : Искусство-СПб, 2000. 704 с.
- 97.Луначарский А. В. Своевременно ли подумать рабочему об искусстве одеваться. Искусство одеваться. 1928. № 1. С. 3 – 8.
- 98.Малиованова И. По направлению к Пуаре. Модели сезона. 2004. № 1,2. С.14 – 21.
- 99.Мельник М. Т. Індустрія моди. Київ: Ліра-К, 2013. 264 с.
100. Мельник М. Т. Мода в контексті художніх практик ХХ століття: дисертація на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства: спеціальність 26.00.01 «Теорія й історія культури». Київ: Київський національний університет культури і мистецтв, 2008. 189 с.
101. Мерцалова М. И. Костюм разных времен и народов. В 2-х т. Москва: АО «Академия моды», 1993. 543 с.

102. Мерцалова М. Н. Костюм разных времен и народов: Энциклопедия в 4 томах. Санкт-Петербург: Чарт Пилот, 2001. 576 с.
103. Методология и методы исследования культуры. Ленинград, 1984. 217 с.
104. Михалева К. Ю. Концепции моды в классической социологической теории: часть первая (Г. Спенсер, Г. Зиммель, Ж.-Г. Тард). Вестник Московского университета. Социология и политология. 2011. №3. С. 67 – 85.
105. Нариси повсякденного життя радянської України в добу Непу (1921 – 1928 рр.). Київ: Інститут історії України, 2009. Ч. 1. 445 с.
106. Неклюдова Т. П. История костюма / ред. Т. Сасс. Ростов на Дону: Феникс, 2004. 336 с.
107. Нерсесов Я. Н. История моды. Серия «Я познаю мир». Москва: АСТ, 2002. 288 с.
108. Ортега-и-Гассет Х. Восстание масс. Сборник статей. Москва: АСТ: Ермак, 2004. 269 с.
109. Ортега-и-Гассет Х. Дегуманизация искусства. Москва: Радуга, 1991. 638 с.
110. Пазоль П-Ж. Луи Вюиттон. Империя роскоши. Москва: Слово, 2005. 540 с.
111. Парыгин Б. Д. Основы социально-психологической теории. Москва: Мысль, 1971. 300 с.
112. Петров Л. В. Одежда в истории культуры Мода и дизайн: исторический опыт новые технологии. Материалы 12 международной научной конференции / под ред. Н. М. Калашниковой. Санкт-Петербург: СПбГУТД. 2009. 600 с.
113. Плаксина Э., Михайловская Л., Попов В. История костюма. Стили и направления. Москва: Академия, 2003. 224 с.
114. Пожарская М. Н. Русские сезоны в Париже. Эскизы декораций и костюмов, 1929. Москва: Слово, 1988. 160 с.

115. Покна М.-Ф. Кристиан Диор. Москва: Вагриус, 1998. 384 с.
116. Рабочий костюм. Жизнь искусства. 1919. № 142. С. 1 – 10.
117. Раева Д. М. Социокультурный анализ моды 20-х-30-х годов XX века: автореф. дис. канд. н. / Нижегород. гос. пед. ин-т. Нижний Новгород, 2007. 39 с.
118. Розенталь Р. История прикладного искусства нового времени / пер. с англ. Д. В. Сильвестрова. Москва: Искусство, 1971. 223 с.
119. Ру Э Шарль. Непостижимая Шанель. Москва-Смоленск: Прогресс-Литера-Русич, 1995. 428 с.
120. Сарабьянов Д. В. Стиль модерн. Москва: Вагриус, 1998. 325 с.
121. Смольская Е. П. Массовая культура: развлечение или политика? Москва: Мысль, 1986. 256 с.
122. Степанова В. Костюм сегодняшнего дня прозодежда. Леф. 1923. № 2. С. 3.
123. Стерноу С. Арт Нуво: дух прекрасной эпохи / пер. с англ. Минск-Москва-Киев, 1997. 366 с.
124. Стил В. Антимода: 1970-е годы. Теория моды. Одежда. Тело. Культура. 2006. №1. С. 25 – 36.
125. Стриженова Т. Из истории советского костюма. Москва: Сов. художник, 1972. 110 с.
126. Тканко З. Мода в Україні XX століття. Львів: Артос, 2015. 236 с.
127. Тканко О. Українська мода в контексті соціально-економічних трансформацій кінця XX ст. Вісник Львівської академії мистецтв. Львів: ЛНАМ, 2002. Вип. 13. С. 120 – 128.
128. Тканко О. Національна індустрія моди в умовах культурно-мистецьких трансформацій 90-х рр. XX ст. Народознавчі зошити. Львів: Інститут народознавства, 2003. Зош. 5-6. С. 780 – 783.
129. Тканко О. Проблема моди у працях зарубіжних і вітчизняних дослідників. Вісник Львівської національної академії мистецтв. Львів: ЛНАМ, 2004. Вип. 15. С. 328 – 339.

130. Толстых В. И. Мода как социальный феномен. Мода: за и против/ под ред. Толстых В. И. Москва, 1973. С. 7 – 39.
131. Толстых В. И. Мода феномен эстетический. Декоративное искусство СССР. 1970. № 7. С. 26 – 28.
132. Топалов М.Н. Социальные аспекты моды: мода и цивилизация: информационные материалы. Москва: ИСАН, 1991. 46 с.
133. Третьякова Т. Н. История моды. Челябинск: ЯСЕН, 2002. 600 с.
134. Тугаринов В. П. О ценностях жизни и культуры. Ленинград: изд. ЛГУ, 1960. 358 с.
135. Фицпатрик Ш. Повседневный сталинизм. Социальная история Советской России в 30-е годы: город. Москва: Российская политическая энциклопедия (РОССПЭН), 2008. 336 с.
136. Фишман Р. Б. Мода как социальное явление. Свердловск: ЮНА, 1990. 222 с.
137. Фромм Э. Бегство от свободы; Человек для себя / пер. с англ. Д. Н. Дудинского. Минск: ООО «Попурри», 1998. 672 с.
138. Фромм Э. Иметь или быть. Москва: Прогресс, 1990. 366 с.
139. Фромм Э. Человек для себя. Минск: «Харвест», 2003. 352 с.
140. Фуко М. Слова и вещи. Археология гуманитарных наук. Санкт-Петербург: Академия, 1994, 299 с.
141. Фукс Э. EROTICA. Буржуазный век. Конвейер удовольствий. Москва: Изд-во Диадема-Пресс, 2001. 355 с.
142. Фукуяма Ф. Наше постчеловеческое будущее: Последствия биотехнологической революции / пер. с англ. М.Б. Левина. Москва: ООО «Издательство АСТ»: ОАО «ЛЮКС», 2004. 349 с.
143. Хан-Магомедов С. О. Конструктивизм – концепция формообразования. Москва: Стройиздат, 2003. 576 с.
144. Хиллер Б. Стиль XX века. Москва: Слово, 2004. 240 с.

145. Шейко В. Культура та цивілізація в історико-культурній думці України в добу глобалізації. Київ: Інститут культурології Академії мистецтв України, 2009. 312 с.
146. Шейко В. Культурологічні аспекти компаративістики та діалог культур : стан і перспективи. Культурологічна думка: Щорічник наук. праць. Київ: Інститут культурології Академії мистецтв України, 2010. № 2. С. 14–23.
147. Шейко В. М. Історія української культури. Харків: ХДАК, 2001. 400 с.
148. Шейко В. Синергетичні аспекти динаміки соціокультурних процесів в умовах глобалізації. Культурологічна думка: Щорічник наук. праць. Київ: Інститут культурології Академії мистецтв України, 2013. № 6. С. 17–26.
149. Эдрих М. Загадочная Коко Шанель / пер с фр. Москва: Альпина нон-фикшн; Глагол, 2010. 408 с.
150. Энджел Д., Блекуэлл Р., Пол У. Миниард. Поведение потребителей / пер. с англ. Санкт-Петербург : Питер Ком, 1999. 759 с.
151. Юдин Н. Л. Социальный смысл праздника. Москва: Независимый институт гражданского общества, 2006. 156 с.
152. Ятина Л. И. Полистилизм: новый этап в развитии моды. Рубеж. Альманах социальных исследований. 2001. № 3. С. 16 – 17.
153. Richardson J. Three Centuries of Women's Dress Fashions. A Quantitative Analysis. Berkeley and Los Angeles, 1940.

Електронні ресурси

154. Аббасова Н.Т. Игра как театральная социальная деятельность // Альманах кафедры философии культуры и культурологии и Центра изучения культуры философского факультета Санкт-Петербургского государственного университета. С. 208 – 212. URL: <http://anthropology.ru/ru/texts/abbasova/studia0219.html>

155. Мельник М. Т. Використання елементів традиційного українського костюма при створенні фешн-колекцій. URL: http://modoslav.blogspot.com/2012/08/blog-post_21.html
156. Ольшанський Д. Психологія мас. Основи політичної психології. URL: syntone.ru/library/books/content/3888.html#current_book_page=31

**ДОДАТКИ
ІЛЮСТРАЦІЇ**

